

Kungsbacka kommun

Rektorn vid Elof Lindälvs gymnasium skolenhet 4

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Elof Lindälvs gymnasium skolen-
het 4
i Kungsbacka kommun

Tillsyn i Elof Lindälvs gymnasium skolenhet 4

Skolinspektionen genomför tillsyn i Kungsbacka kommun under 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Elof Lindälvs gymnasium skolenhet 4 besöktes av Skolinspektionen den 20 februari 2014 och den 27 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Elof Lindälvs gymnasium är en av tre kommunala gymnasieskolor i Kungsbacka kommun. Skolan är indelad i fem skolenheter som var och en leds av en rektor. Rektor för skolenhet 4 är tillförordnad och hade vid tillfället för tillsynen endast varit rektor på skolenheten i omkring en vecka. Med anledning av detta har även den tidigare rektor som nu är verksamhetschef för hela Elof Lindälvs gymnasium intervjuats i samband med tillsynen.

Skolenhet 4 erbjuder utbildning på handels- och administrationsprogrammet med inriktningen handel och service, hotell- och turismprogrammet med inriktningarna hotell och konferens samt turism och resor och restaurang och livsmedelsprogrammet med inriktningarna kök och servering samt färskvaror, delikatess och catering. Skolenheten har, enligt den verksamhetsredogörelse som rektor inkommit med inför besöket, totalt 237 elever. På handels- och administrationsprogrammet uppgår elevantalet till 108, totalt 75 elever går på hotell och turismprogrammet och 54 på restaurang- och livsmedelsprogrammet.

Enligt Skolverkets statistik från läsåret 2012/13 var den genomsnittliga betygspoängen hos de elever som avslutade sin utbildning på skolenheten 13,4 att jämföra med riksgenomsnittet för samtliga nationella gymnasieprogram som var 14,0. Samma läsår fick 84 procent av eleverna grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier (87 procent i riket). Statistiken visar på skillnader mellan de olika programmen inom skolenheten. På handels- och administrationsprogrammet låg både den genomsnittliga betygspoängen (13,7) och andelen behöriga till universitet och högskola (89 procent) över genomsnittet för motsvarande program i riket (12,9 respektive 79 procent). På hotell- och restaurangprogrammet ligger resultaten i linje med genomsnittet för motsvarande program i riket. Eleverna på Elof Lindälvs gymnasium hade en genomsnittlig betygspoäng på 12,9 och det var 75 procent som avslutade utbildningen med grundläggande behörighet (12,7 poäng respektive 74 procent i riket).

Helhetsbedömning

Eleverna som avslutar sina utbildningar på enhet 4 vid Elof Lindälvs gymnasium har kunskapsresultat som ligger i linje med eller något över genomsnittet för samma program i riket. Framförallt är det fler elever som blir behöriga till universitet och högskola än genomsnittligt. Trots detta visar tillsynen av skolenheten att det finns brister i hur undervisningen organiseras på vissa program. Framförallt upplever elever på handels- och administrationsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet att förväntningarna och kraven på dem är för låga i vissa kurser. Vidare visar tillsynen att inslagen av eget arbete är betydande för eleverna, vilket dessutom ibland sker utan lärares ledning då undervisning ställts in på grund av lärares frånvaro. Sammantaget indikerar detta att man på skolenheten behöver ta ett samlat grepp för att säkerställa att alla elever verkligen ges den stimulans och de utmaningar de behöver för att kunna utvecklas maximalt utifrån sin förmåga kunskapsmässigt. Rektorn behöver också säkerställa att eleverna verkligen ges den minst garanterade undervisningstiden.

Dock finns inom skolenheten en stödorganisation som innebär att det finns möjligheter för elever som har svårigheter i skolarbetet att få hjälp med detta. Specialpedagog och resurspedagog arbetar individnära, men också med stödjande insatser på gruppnivå. Detta upplevs som positiva satsningar som uppges bidra till elevernas måluppfyllelse. Det har vid tillsynen framkommit att eleverna vid samtliga skolenheter på skolan ges möjlighet att erhålla betyg i kurser som de inte fått betyg i genom att läsa sommarskola under sommarlovet. Denna verksamhet anordnas i Kungsbacka kommuns regi, men inom ramen för vuxenutbildningen, vilket är en annan verksamhet. Detta är inte förenligt med författningarna. Dock kommer denna fråga att behandlas inom ramen för tillsynen på huvudmannanivå.

Inom skolenheten har man en god kontakt med arbetslivet vilket bland annat tar sig uttryck i en fungerande organisation för det arbetsplatsförlagda lärandet och aktiva programråd med företrädare för respektive bransch. Speciellt utpräglad är kontakterna med arbetslivet för de elever som läser på hotell- och turismprogrammet. Det förekommer också internationella samarbeten där eleverna får möjlighet att förlägga en del av det arbetsplatsförlagda lärandet till arbetsplatser ibland annat Spanien. När det gäller dessa, precis som alla andra resor vill dock Skolinspektionen påpeka vikten av att rektorn säkerställer att det är avgiftsfritt för eleverna.

De flesta elever beskriver att de känner sig trygga, men det finns också klasser där studieron brister och där också kränkande ord är vanliga mellan eleverna. Dessa förhållanden måste skolenheten vidta omedelbara åtgärder för att förbättra. I det förebyggande och hälsofrämjande arbetet spelar elevhälsan en be-

tydelsefull roll och det är därför också viktigt att rektorn ser till att elevhälsan innehåller alla kompetenser. Skolans gemensamma plan mot kränkande behandling behöver också tydligare visa vilka insatser som behövs på just den här skolenheten utifrån en kartläggning av verksamheten.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid sin tillsyn samt de ingripanden som Skolinspektionen funnit befogade med anledning av de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kungsbacka kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 25 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet undervisning och lärande.

- Lärarna ska ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering

Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Vidare anges det i läroplanen att alla som arbetar inom skolan ska ge eleverna stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Lärarna ska också stärka elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära.

Vissa elever som Skolinspektionen intervjuat ger uttryck för att skolan inte ställer tillräckligt höga krav på dem som elever och har låga förväntningar, vilket leder till att eleverna blir omotiverade och inte gör sitt bästa. Det finns, enligt eleverna, flera lärare som de upplever är duktiga på att ge dem utmaningar och

som bedriver en undervisning som är både engagerande och upplevs relevant för deras framtida yrken, men det gäller inte samtliga lärare på skolenheten. Av intervjuerna framgår också att upplevelsen av bristande stimulans i undervisningen varierar mellan olika program. Eleverna som går på hotell- och turismprogrammet anger att de generellt får de utmaningar som de behöver, medan det finns elever inom handels- och administrationsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet som inte tycker att de får det.

Flera elever beskriver också en undervisning som präglas av en hög grad av eget arbete och arbete på beting. Enligt eleverna ökar inslagen av enskilda projekt med låg grad av uppföljning ju längre fram i utbildningen de kommer. Elever i årskurs tre ger exempel på att de ibland fått upp till en månad på sig att lösa vissa uppgifter. Om eleverna då arbetar snabbt och löser uppgiften på en vecka istället, uttrycker eleverna att de i praktiken får ledigt från lektionerna i den aktuella kursen den tid som återstår. Kraven upplevs vara låga. Lärarna bekräftar att man använder sig mycket av arbete i projektform, och att de har ett system där inslagen av eget ansvar ökar i takt med att eleverna kommer längre i sin utveckling. Lärarna beskriver att det kan vara problematiskt med de längre projekten i vissa fall då elever som enbart satsar på lägsta godkända betyg gör uppgifterna snabbt för att sedan kunna ta det lugnt.

Eleverna uttrycker vidare att det ibland går mycket tid till annat än undervisning under lektionerna. Exempelvis lägger vissa lärare mycket tid på att diskutera aktiviteter utanför skolan och hålla ordning på elever som stör arbetsron. Enligt eleverna är lärarna i vissa ämnen dessutom ofta frånvarande av olika anledningar. Eleverna får då inte någon lärarledd undervisning, utan blir istället hänvisade till att lösa uppgifter på egen hand, vilket de uttrycker påverkar deras möjligheter att komma längre i sin kunskapsutveckling negativt.

Lärarna bekräftar att de sällan har vikarier när lärare är kortvarigt frånvarande. I yrkesämnena täcker lärarna upp för varandra, medan lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena försöker lösa situationen genom att eleverna får arbeta på egen hand med uppgifter som läraren förberett och lagt i ett datasystem som eleverna har tillgång till. Dock är det inte alltid eleverna tar det ansvar som detta kräver av dem, vilket innebär att uppgifterna inte alltid blir gjorda så bra som de skulle bli under lärares handledning. Vissa av lärarna uttrycker vid intervjun vidare att de inte alltid har undervisningstid som räcker för att ge stimulans och utmaningar till de elever som siktar på de allra högsta betygen. De upplever att det är svårt att hinna med detta samtidigt som elever som varit frånvarande eller behöver hjälp ska stödjas att komma ikapp.

Även rektorn och verksamhetschefen uttrycker att lärarna nog lägger mer tid på de elever som inte kommit så långt i sin kunskapsutveckling än de som har lätt för sig. Lärarna kan, enligt rektorn, ha svårt att möta alla elevers behov när

det finns många i gruppen som har behov av särskilt stöd. Verksamhetschefen uppger att skolan försökt motverka detta genom att sätta in extra resurser i vissa klasser där det finns stora behov. Skolenheten har både en specialpedagog och en resurspedagog som bland annat gått in i klasser där det finns brister i arbetsron.

Sammanfattningsvis visar utredningen att alla elever inte ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen

Lgy11 avsnitt 2.1 Kunskaper

Trygghet och studiero

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet trygghet och studiero.

- Skolmiljön ska präglas av trygghet och studiero.
- Det ska för varje skolenhet finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling i varje verksamhet det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det framgår av skollagen vidare att huvudmannen ska se till att det inom varje verksamhet årligen upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Intervjuer med elever, lärare och rektor liksom enkäter visar att det finns brister i arbetsron i vissa elevgrupper på Elof Lindälvs skolenhet 4. Några av de elever som Skolinspektionen intervjuat uttrycker att det ofta stökigt på deras lektioner, speciellt i de gymnasiegemensamma ämnena. Andra elever beskriver att

arbetsklimatet i klassrummet ofta är bra, men varierar beroende på vilken lärare som undervisar gruppen och hur uppgifterna ser ut. Ju friare arbete desto rörigare är lektionerna, enligt eleverna. Flera av de elever som upplever brister i studieron anser också att lärarna inte reagerar tillräckligt kraftfullt när elever stör ordningen eller inte har med sig rätt material. Ofta uttrycker lärarna "tomma hot" om konsekvenser som sedan inte verkställs. Eleverna beskriver vidare att det finns en jargong inom elevgruppen som innebär att det är vanligt med nedsättande tillmälen och taskiga kommentarer. Exempelvis förekommer ett sexistiskt språkbruk som, enligt eleverna, har en skämtsam underton. Eleverna uppger att det varierar mellan lärarna hur starkt de reagerar när de hör att en elev säger något elakt till en annan. Vissa lärare upplevs inte bry sig, medan andra alltid säger ifrån.

Lärarna bekräftar vid intervju att studieron brister i vissa klasser och att det finns en jargong med nedsättande tillmälen som används av eleverna på vissa program. Lärarna uttrycker emellertid att de tycker det har blivit bättre, vilket upplevs sammanhålla med att de genom extra resurser ibland är flera vuxna i klassrummet samtidigt. Samtidigt beskriver någon lärare att det inte alltid går att uppmärksamma allt som sker när läraren är ensam i klassrummet. Ovanstående bekräftas av resultatet på den enkät som Skolinspektionen genomfört med lärarna på skolenheten hösten 2013. Resultatet inom de frågeområden som behandlar studiero, trygghet och ordningsregler är genomgående tydligt lägre än genomsnittligt för de skolor i riket som ingått i enkätomgången. Exempelvis svarar en fjärdedel av lärarna att det stämmer ganska bra att "Att upprätthålla ordning i klassrummet tar upp en stor del av min undervisningstid".

Även rektorn och verksamhetschefen bekräftar att eleverna upplever en bristande studiero, vilket de bland annat sett i sina egna enkäter. Speciellt är det, enligt Verksamhetschefen, de elever som har mycket frånvaro och därför ligger efter i skolarbetet som stör ordningen när de sedan väl är på plats. När rektorn besökt verksamheten har hon också märkt att det varierat mellan lärarna hur kraftfullt de reagerar om en elev beter sig olämpligt. Vissa lärare är något uppgivna. Därför har de på skolenheten haft ett fokus på studiero och bland annat riktat studiedagarnas innehåll mot att förstärka lärarnas ledarskap i klassrummet. Rektorn uttrycker vidare att det också finns planer på att genomföra ett genusprojekt för att komma tillrätta med de kränkande uttryck som vissa elever använder sig av.

Vid Elof Lindälvs gymnasium finns en likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling som omfattar samtliga skolenheter. Planen innehåller beskrivning och definition av diskriminering och kränkande behandling liksom rutiner för hur man på skolan agerar om någon utsätts för kränkningar. Av planen framgår emellertid inte vilka konkreta åtgärder som skall genomföras under året mot bakgrund av en kartläggning av verksamheten vid varje sko-

lenhet. Exempelvis syns inga åtgärder för att komma tillrätta med det negativa språkbruket på skolenhet 4. De strategier och åtgärder som presenteras i dokumentet är istället generella och vagt beskrivna. Exempelvis framgår att man ska "Informera årskurs 1 om skolans likabehandlingsplan samt prata definitioner diskrimineringar och kränkningar", att "Skolans trivselregler presenteras" samt att "Göteborgsregionens enkät för 2013 genomförs som vanligt VT 2014". Även när det gäller hur föregående års åtgärder genomförts saknas i planen en beskrivning på enhetsnivå. Istället framgår att dessa åtgärder redogörs för mer i detalj i skolenheternas respektive så kallade kvalitetsrapporter.

Sammanfattningsvis visar utredningen att alla elever som går på skolenhet 4 vid Elof Lindälvs gymnasium inte möter en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Trots att problemet med exempelvis kränkande språkbruk uppmärksammas visar elevernas beskrivning av klassrumsklimatet att skolenheten måste vidta omedelbara åtgärder för att förbättra situationen inom detta område. Alla elever har rätt till en god miljö för lärande som är fri från kränkningar vilket man inte uppnått om det förekommer elaka kommentarer, även om dessa, enligt eleverna, bara är uttryck för en jargong. Tillsynen visar vidare att skolenheten saknar en plan mot kränkande behandling som motsvarar kraven på en sådan plan. Av den skolgemensamma planen framgår inte tillräckligt tydligt vilka insatser som behövs och ska genomföras på enhetsnivå. Det framgår inte heller tydligt hur föregående års åtgärder genomförts. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3 § och 6 kap. 8 § skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet erbjudande av utbildning.

- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Enligt skollagen ska det finnas elevhälsa för eleverna i gymnasieskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala samt specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Vidare ska elevhälsan också stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Vid skolenheten finns det ett elevhälsoteam som består av kurator, skolsköterska, specialpedagog och resurspedagog. Specialpedagogen och resurspedagogen arbetar enbart på skolenhet 4 men skolsköterskan och kuratorns tjänster är organiserade direkt under verksamhetschefen och delas mellan flera skolenheter. Verksamhetschefen uppger vid intervju och i den verksamhetsredogörelse som skickats inför besöket att det finns möjlighet att ta in psykologisk kompetens vid behov. Detta har förekommit vid ett par tillfällen det senaste året framförallt vid utredningar av elever. Däremot deltar skolpsykologen inte i det löpande elevhälsoarbetet vid skolenheten. Vid intervju med elevhälsoteamet för samtliga skolenheter framgår också att den psykologiska kompetensen i praktiken inte finns tillgänglig för vare sig det förebyggande eller det elevstödande arbetet inom skolan. Detta upplevs, enligt elevhälsan inte vara något stort problem eftersom elevhälsoteamets representanter oftare har kontakt med öppenvårdens barn- och ungdomspsykiatri eller vuxenpsykiatri än med de skolpsykologer som finns i kommunen. Verksamhetschefen bekräftar att det ofta är barn- och ungdomspsykiatri man vänder sig till när det gäller olika elevärenden.

Utredningen visar att den elevhälsa som finns för eleverna saknar tillräcklig psykologisk kompetens i såväl det hälsofrämjande och förebyggande som det elevstödande arbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 25 § och 15 kap. 17-18 §§ skollagen

Avstående från ingripande

Skolinspektionen har funnit följande brist men avstår enligt 26 kap. 12 § Skollagen (2010:800) från att ingripa.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet bedömning och betygssättning.

- Betyg beslutas inte av den eller de lärare som ansvarar för undervisningen vid den tidpunkt då betyg ska sättas.

Motivering

Enligt skollagen ska betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt då betyg ska sättas.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen tagit del av Elof Lindälvs gymnasium betygskatalog. I några fall förekommer att betygskatalogen i vissa kurser undertecknats av rektorn och inte av undervisande lärare. Rektorer uttrycker att det i samtliga fall varit läraren som beslutat om betygen, men sedan på grund av att anställningen avslutats inte kunnat underteckna betygskatalogen. Då har rektorn gjort detta i lärarens ställe.

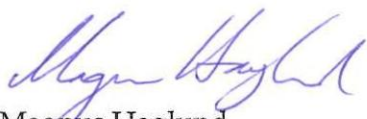
Utredningen visar att betyg inte alltid sätts i enlighet med skollagen eftersom rektorn undertecknat betygskatalogen. Skolinspektionen vill påpeka att det är viktigt att det i varje skolenhet finns rutiner för hur betygssättning ska kunna ske rättssäkert även vid oväntade händelser såsom t.ex. när en lärare avslutar sin anställning. Mot bakgrund av att det finns en förklaring till det skedda och avsikten varit att försäkra sig om att eleverna skulle få de betyg de har rätt till bedöms emellertid bristen som ringa och Skolinspektionen avstår från ingripande.

Författning

3 kap. 16 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har utredare Mona Ericsson och jurist Magnus Jonasson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Beslutsfattare

Frida Eek
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.